

Søren Kierkegaards sygdom og død

'Det ville ... ikke være uden interesse, om man ud fra nutidens viden kunne belyse sygdommens natur' ¹

Søren Kierkegaard var en kendt forfatter, da han i efteråret 1855, 42 år gammel og alvorligt syg, blev indlagt på Det kongelige Frederiks Hospital i København. Bag sig havde han et omfattende forfatterskab på 5000 sider udgivne bind, og hertil 8 til 10.000 sider dagbogs- og journaloptegnelser ².

Kierkegaard debuterede som forfatter i 1843 med det pseudonyme dobbeltværk Enten-Eller, og hurtigt derefter fulgte værker som Frygt og Bæven, Gjentagelsen, Filosofiske Smuler, samt Stadier paa Livets Vei. Kierkegaards sidste pseudonyme værk blev Afsluttende Uvidenskabeligt Efterskrift. I det værk gør Kierkegaard op med Hegels systemtanke, hans Geiststeori, idet han hævder, at spekulation ikke er vejen til sandheden. Det afgørende er den inderlighed, den oprigtighed, hvormed det enkelte menneske fastholder, hvad han eller hun anser for at være sandheden. Kierkegaard formulerer det slagordsagtigt med vendingen om, at 'subjektiviteten er sandheden'.

Kierkegaard er, som man kan læse i hans Om min Forfatter-Virksomhed og Synspunktet for min Forfatter-Virksomhed, religiøs forfatter. Det religiøse grundsyn ligger dybt funderet, ikke kun i hans værker under eget navn, som for eksempel Atten opbyggelige Taler, Kjærlighedens Gjæringer og Til Selvprøvelse, men også i den pseudonyme produktion. At han er religiøs forfatter betyder ikke, at han er opbyggelig forfatter. Kierkegaard vil ikke gøre alle til kristne eller overhovedet fortælle os, hvordan vi skal leve vores liv. Det han vil er at gøre os opmærksomme på, at det kristne liv foreligger som en eksistensmulighed, ligesom det er tilfældet med et æstetisk og etisk. For Kierkegaard er man ikke et mere 'rigtigt menneske', fordi man befinder sig på et religiøst frem for æstetisk eller etisk stadium.

Kort før sin indlæggelse på Det kongelige Frederiks Hospital udsendte Kierkegaard under eget navn en række flyveblade, som han kaldte for Øieblikket. Kierkegaard havde gennem årene gået og ulmet over den officielle kristendom, over biskop J.P. Mynsters (1775-1854) kirkelære, og hans flyveblade var et partsindlæg mod kirken som bindeled mellem den troende og Gud, og mod præsterne som sandhedsvidner. Det var et voldsomt følelsesmæssigt og bidende ironisk angreb på en efter hans mening misforstået opfattelse af kristendommens mission. Kirken og præsterne så det som deres fornemmeste opgave at gøre sognebørnene trygge. Men for den radikale Kierkegaard var det en misforståelse. Kristendommen bør for den troende være en evig kilde til uro; symboliseret ved det kristne paradoks, i tankens 'støden an' mod den historiske påstand om, at Gud

er blevet menneske i Jesus Kristus. Denne fornuftstridige, urimelige og ubeviselige påstand er for Kierkegaard et kors for tanken. Det er den troendes særkende, at han eller hun tror, (netop) fordi det strider mod fornuften, en tankegang, der har sine filosofiske rødder hos den romerske kirkefader Tertullianus (ca. 160-200).

Kierkegaard nåede at udgive 9 flyveblade, men nåede kun at skrive det tiende og sidste, inden han blev syg og indlagt på Det kongelige Frederiks Hospital.

Efter denne korte omtale af Kierkegaards værk og (religiøse) grundsyn vil jeg i det følgende sige lidt om det hospital, Kierkegaard blev indlagt på. Jeg vil omtale de to læger, der efter alt at dømme behandlede Kierkegaard, og jeg vil nævne hospitalets overvågekone. Jeg vil tekstnært tolke og fortolke Kierkegaards sygejournal noget ingen tidligere har gjort, og jeg vil søge at finde frem til, hvilke sygdomme man ud fra sygejournalen må afvise han led af. Jeg vil selvfølgelig også komme med et (sandsynligt) bud på, hvad han døde af. Under gennemgangen af sygejournalen – der her i artiklen er gengivet i en tolket udgave – vil jeg bruge anledningen til at fremdrage og dels kommentere en del af dens oplysninger ³.